

Utnyttelse av IT-systemer på sykehus

Vårkurs Overlegeforeningen april 2024

Bakgrunn

- Digitalisering er et viktig virkemiddel for å øke kvaliteten i pasientbehandling og bidra til effektiv ressursbruk.
- En viktig forutsetning for å nå målene med digitalisering er at IT-systemer har god brukskvalitet og understøtter arbeidshverdagen til helsepersonell.

Vi har undersøkt

- Utviklingen i kostnadseffektiviteten i helseforetakene
- Hvordan elektroniske kurvesystemer understøtter helsepersonells arbeidshverdag
- Hvordan RHF og HF har styrt innføring og utvikling av kliniske IT-systemer

Elektroniske kurvesystemer

- Viktige i behandlingen av inneliggende pasienter
- Regionale systemer
- Relativt nylig innført

- MetaVision – Helse Sør-Øst og Helse Nord
- Meona – Helse Vest
- Helseplattformen – Helse Midt-Norge

Metode

- Intervju
  - 39 leger, sykepleiere og farmasøyter
  - 48 personer involvert på ulike ledernivå i helseforetak, de regionale innføringsprosjektene, RHF og IT-HF (Sykehuspartner osv)
- Spørreundersøkelse til et tilfeldig utvalg av 4200 leger og 10 000 sykepleiere i alle regionene
  - Svarprosent for Meona og MetaVision
    - Leger: 43%
    - Sykepleiere:30%
  - Svarprosent for Helseplattformen
    - Leger:77%
    - Sykepleiere:45%
- Dokumentanalyse
- Effektivitetsanalyse

Våre konklusjoner

1.

Helsepersonell opplever fordeler ved de elektroniske kurvesystemene, men flere forhold gjør det arbeidskrevende å overholde lovpålagte oppgaver.

Lovpålagte oppgaver

- Helsepersonell skal ha tilgang til rett informasjon til rett tid
- Helsepersonell skal registrere nødvendige og relevante opplysninger i en journal for den enkelte pasient.
- Helsepersonell skal sørge for at riktig legemiddel gis til riktig pasient, i riktig dose, til riktig tid og på riktig måte.

Helsepersonelloven, pasientjournalloven, pasientjournalforskriften

Fordeler ved de elektroniske kurvesystemene

- Bedre tilgjengelighet
- Bedre kvalitet på dokumentasjonen
- Spare tid på automatisk registrering av opplysninger fra medisinsk teknisk utstyr
- Lettere med analyser av hendelser

Utfordringer knyttet til lovpålagte oppgaver – registrering av pasientopplysninger/legemidler

- Dobbelregistreringer
  - Registrere samme informasjon i 4-5 forskjellige IT-systemer
  - Medikamentlister ved utskrivning
- Helsepersonell som bruker Helseplattformen opplever også dobbelregistreringer, selv om de har hovedsakelig et system å forholde seg til.
- Risiko for feil i legemidler
  - Tidkrevende, mange klikk og vanskelig å lage presise ordinasjoner

Utfordringer knyttet til lovpålagte oppgaver – registrering av legemidler

«På et kurveark skriver jeg Cefotaksim 2*3 og skriver initialene bak.

I MetaVision må vi logge på. Det tar litt tid, systemet bruker ofte fra et halvt til 2 min på å starte opp.

Så inn på medisinliste, trykke at du skal ordinere et medikament, det går fort med hurtigtast (trykke F2).

Så må jeg finne medikamentet, kjøre en mal, eventuelt tilpasse doseringstidspunktene hvis pasienten ikke passer til malen, trykke ok, trykke på et antibiotikaskjema som ber om indikasjon, godkjenne det, så godkjenne igjen, så trykke til signering.»

Utfordringer knyttet til lovpålagte oppgaver – tilgang til pasientopplysninger

- Bruker mye tid på å lete etter informasjon om pasienten
  - Informasjon står flere steder
  - Uoversiktlig system
  - Brukere av Helseplattformen har særlig problemer med at journalen låses av andre brukere.
- Tidkrevende pålogging
- Treghet i MetaVision

Hva er mest utfordrende for hvem?

- Sykepleiere er i snitt mer fornøyd med kurvesystemene enn leger
- Avdelinger som må forholde seg til flere IT-systemer var mer misfornøyde
- Typer avdelinger som systemene var opprinnelig bygget for var mer fornøyde.

Helsepersonell kompensere for mangler i IT-systemene

- Helsepersonell kompensere gjennom blant annet å dobbeltsjekke informasjon hele tiden for å hindre at det går utover pasientsikkerheten
- Mangler ved IT-systemene gir usikkerhet og bekymring
- Fører til en belastning

«Vi kompensere i veldig stor grad for dårlige IT-systemer. Vi lærer oss feilmeldingene og måter å komme rundt problemer og sånt på, vi får gjort ting likevel, men det er ikke fordi systemet er bra, det er fordi folkene omgår eller løser problemene. Når man bruker mer tid og energi på å kompensere for disse dårlige systemene, så blir det ekstrem IT-fatigue.»

2.

De regionale helseforetakene og helseforetakene har ikke lagt godt nok til rette for og fulgt opp at innføringen av kurvesystemer understøtter helsepersonells arbeidshverdag.

- Risiko ved regionale standardløsninger må håndteres
  - Bredde ut til flere avdelinger
  - Få til god endringshåndtering og tilpasninger
- Systemene har krevd mye mer utvikling og tilpasning enn forutsatt
  - Avhengig av leverandører
- Manglende fokus på arbeidsprosesser og organisasjonsutvikling
- Manglende fokus på brukskvalitet

HELSEREGION	TILNÆRMING/AMBISJON	UTFORDRINGER
Helse Midt-Norge	Ett IT-system	<ul style="list-style-type: none"> • Større overgang • Mer komplekst, • Utsatt innføring
Helse Vest	Én installasjon	<ul style="list-style-type: none"> • Ikke innført ved intensivavdeling i Helse Bergen
Helse Nord	Ambisjon om én installasjon	<ul style="list-style-type: none"> • Treghet i systemet. • Utsatt innføring
Helse Sør-Øst	Flere installasjoner	<ul style="list-style-type: none"> • Ikke gjennomgående kurve • Treghet i systemet

3.

Målet om å effektivisere gjennom digitalisering er foreløpig ikke nådd. Det er et potensial for å hente ut flere gevinster av de kliniske IT-systemene.

- Utviklingen i kostnadseffektivitet siden 2012 har vært 4 prosent
- Utfordringene ved brukskvaliteten og mangler i styringen påvirker i hvilken grad de kliniske IT-systemene bidrar til
  - effektiv ressursbruk
  - kvalitet i pasientbehandlingen
- Det gjenstår arbeid med å hente ut og gjenbruke data fra kurvesystemene til analyser, forskning og styringsinformasjon

- Det er kritikkverdig at helsepersonell opplever at forhold ved de kliniske IT-systemene gjør det utfordrende å overholde lovpålagte oppgaver knyttet til pasientopplysninger. Dette kan påvirke pasientsikkerheten. På undersøkelsestidspunktet var utfordringene særlig belastende for helsepersonell som bruker Helseplattformen.

- Helseregionene har gjort betydelige og viktige investeringer i IT-systemer og fulgt opp mål og strategier, men det er flere svakheter i hvordan innføringen og utviklingen av kliniske IT-systemer har blitt styrt. Dette er ikke tilfredsstillende.
- Svakheter i brukskvaliteten til de elektroniske kurvesystemene og styringen ved innføringen påvirker i hvilken grad forventede gevinster, særlig knyttet til effektivisering, kan hentes ut. Dette er ikke tilfredsstillende i lys av forventningene om at digitalisering er et viktig virkemiddel for å forbedre ressursbruken og redusere det framtidige arbeidskraftbehovet.

Våre anbefalinger

Riksrevisjonen anbefaler at de regionale helseforetakene iverksetter tiltak som bidrar til forventede gevinster for kvalitet og ressursbruk.

Dette innebærer å sikre:

- bedre sammenheng mellom teknisk løsning og arbeidsprosesser og organisering.
- at opplæringen er tilpasset og gjøres til riktig tid, og at behov for re-opplæring i kliniske IT-systemer vurderes
- at brukskvaliteten forbedres i kliniske IT-systemer.
- at oppfølgingen av gevinstrealiseringsplaner forbedres

Dette innebærer også at de:

- vurderer muligheter for å redusere tiden det tar å tilpasse og endre kliniske IT-systemer
- sørger for gjenbruk av data til analyseformål fra kliniske IT-systemer
- iverksetter tiltak som sikrer bedre informasjonsflyt mellom de kliniske IT-systemene

Veien videre

- Kontroll og konstitusjonskomitéen har skrevet sin innstilling
- Rapporten ble behandlet i Stortinget 29.februar
- Vi følger opp undersøkelsen om 3 år

Rapporten er tilgjengelig her

